

4 ta' Mejju, 1994

Imhalef:-

S.T.O. Prof. Giuseppe Mifsud Bonnici, LL.D.

Adrian Mifsud bhala direttur ghan-nom u in rappreżentanza tas-soċjetà S. Mifsud & Sons Ltd.

versus

Godwin Abela ghan-nom u in rappreżentanza tas-soċjetà The Cargo Handling Co. Ltd.

**Ritrattazzjoni - Applikazzjoni Hażina tal-Liġi - Art. 811 (e)
tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni w Proċedura Ċivili - Użu
Kummerċjali - Konswetudini**

Talba ghal ritrattazzjoni.

Il-Qorti sabet illi kien hemm applikazzjoni hażina tal-Liġi għaliex b'użu kummerċjali, kontemporanju, almenu għall-istess regolamenti tariffarji, il-posizzjoni guridika kellha tiġi eżaminata minn din il-Qorti f'dik il-prospettiva guridika biex tara jekk dak l-użu li jidher "prima facie" jeżisti għandux japplika qabel ma jew flok ir-regolamenti tal-Port. Huwa biżżejjed magħruf irriteriet il-Qorti ta' l-Appell illi fid-dinja kummerċjali l-użu jirregola r-relazzjonijiet ta' bejn in-negozjanti wara dak li jipprovdi l-Kodiċi tal-Kummerċ u qabel kull liġi oħra inkluż il-Kodiċi Ċivili.

1. Il-preżenti hija talba għar-ritrattazzjoni ta' kawża fl-ismijiet inversi għal dawk li, skorrettement gew hawnhekk indikati. Difatti għall-ordni proċedurali l-Qorti qed tordna li l-*occhio* fil-Petizzjoni u fl-atti l-oħra li jsegwu, jinqaleb biex jkun hemm *occhio* wiehed għall-kawża kollha. Għalhekk huwa fl-ewwel lok essenzjali li tiġi riprodotta s-sentenza li qed jintalab li tiġi mwarra biex il-kawża tiġi mbagħad ritrattata. Is-sentenza, li tinkorpora anke s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta), taqra hekk:-

“Il-Qorti,

Rat it-talba għall-kundanna tal-konvenut nomine biex iħallas lill-attur nomine s-somma la' Lm55 raprezentanti l-ammont imħallas żejjed u indebitament minnu lill-konvenuti nomine, liema pagament thallas “*under protest*” meta ġie mitlub mill-konvenut nomine jagħmel il-pagament għall-*crane charges*, li skond it-tariffa ma għandux ikun in eċċess għal Lm5 *per container*, u dawn riferibbilment għar-riċevuti numri 00339, 00340, 01444, 02347, 00341;

B'riserva ta' kwalsiasi azzjoni oħra spettanti lill-attur nomine, senjatament dik għar-rifużjoni ta' kwalsijasi ammont ieħor imħallas indebitament minnu nomine lill-konvenuti;

Bl-ispejjeż kontra l-konvenuti li ġew ingunti għas-subizzjoni;

Rat in-nota ta' eċċezzjonijiet tal-konvenut nomine fejn qal:-

1. Illi preliminarjament it-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante li l-konvenuti nomine ma għandhom ebda relazzjoni ġuridika kwalunke ma' l-attur *proprio et nomine*;

2. Illi fit-tieni lok u bla preġudizzju għall-premess it-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante li l-konvenuti nomine qdew il-funzjonijiet kollha tagħhom rikjesti mil-liġi;

Rat l-atti l-oħra tal-kawża u d-dokumenti eżebiti;

Semgħet il-provi;

Ikkunsidrat:-

(1) **Dwar l-ewwel eċċezzjoni** - Il-konvenut nomine qiegħed jissottometti li m'għandux relazzjoni ġuridika ma' l-attur nomine peress illi mid-dokumenti esebiti mill-attur nomine (*Declaration and Disposal Orders*) jidher li l-hlasijiet saru għall-importaturi indikati f'dawk id-dokumenti u l-attur nomine stess xehed li hallas għan-nom tal-principali tiegħu. Hu inkontestat però li s-soċjetà attriċi tagħmel xogħol relatat mal- "*clearing*" tal-merkanzija tal-klijenti ta' l-istess soċjetà u li jgħorru tali merkanzija fuq vapuri rappreżentati mill-istess soċjetà. Hu inekwivoku li tali xogħol jinvolvi wkoll l-effetwar tal-pagamenti relattivi, pagamenti li jsiru mill-istess soċjetà attriċi lil, inter alia, is-soċjetà konvenuta. L-enfażi li pprova jagħmel il-konvenut nomine fuq il-fatt li l-attur nomine ma esebiex riċevuti favur tiegħu hi għal kollox barra minn lokha, peress illi kull dokument esebit mill-attur nomine (Dok. 2 sa 6 u Dok. A1 sa A4) jikkontjeni biss timbru tas-soċjetà konvenuta bid-data u bir-rimarka "*Received Payment*". Ma hemm l-ebda indikazzjoni mingħand min irċeviet il-pagament. L-attur nomine ma jinsabx kontraddett fix-xhieda tiegħu li l-pagamenti in kwistjoni saru mis-soċjetà attriċi. U jekk jirrizulta li l-pagamenti li għamel kienu eċċesivi, hi biss għandha dritt ta' rifużjoni. Għalhekk ma jistax jingħad li m'hemmx relazzjoni ġuridika bejn iż-żewġ partijiet;

(2) **Dwar it-tieni eċċezzjoni** - L-attur nomine qiegħed jitlob ir-rifużjoni ta' somma li qiegħed jallega li hallas indebitament peress illi hija in eċċess tat-tariffa stabbilita. Il-konvenut nomine m'huwiex qiegħed jikkotesta l-fatt li giet mitluba u fil-fatt thallset somma oġġla mit-tariffa iżda sostna li dan għamlu peress illi intuża makkinarju ta' terzi u għalhekk għandu dritt jiċċarġja rati differenti bbażati fuq ic-"*charges*" ta' terzi, u dan għandu dritt jagħmlu peress illi fit-Tariffa, fil-Hames parti intitolata "*Hire of Equipment*", hemm indikat li "*There*

shall be paid to the Director of Ports or his contractor for the hiring of cranes owned by him or by his contractor". Ċjoè qieghed isostni li għadarba l-*"cranes"* m'humieq *"owned by him"*, it-tariffa ma tapplikax;

Issa mill-provi prodotti jirriżulta li s-soċjetà konvenuta hija l-kuntrattur tad-Direttur tal-Portijiet, li kemm id-*Director of Ports* u kemm il-Cargo Handling huma *"short"* mill-*equipment* u li għalhekk il-Cargo Handling ikollha tissubkontratta. Sar enfazi mid-Direttur tal-Portijiet u minn rappreżentanti tal-Cargo Handling li f'dawn iċ-ċirkostanzi l-ħlasijiet iridu jkunu soġġetti għat-talbiet tat-terzi;

Iżda ma jidhirx li din hija jew għandha tkun il-pożizzjoni attwali. Tant hu hekk li għe esebit dokument minn Gustav Privitelli, inkarigat mix-*"shipping and counter department"* tal-Cargo Handling indikat bħala *Internal Memorandum* li għe ċċirkolat lill-persuni indikati fuqu u li jikkontjeni xi rati applikabbli b'effett mit-13 ta' Frar, 1989. Skond ix-xhud daww huma tariffi tal-Cargo Handling (mhux, mela, rati tal-kuntrattur, *ossia* subkontrattur), meta jqabdu l-kuntrattur biex juża l-makkinarju tiegħu biex jerfa' l-*containers*. U huma tariffi li nħadmu minn ċertu Mr. E. Overend ta' l-*accounts*. Li però dawn it-tariffi m'humieq il-pagamenti magħmula jew li suppost huma magħmula lis-subkontratturi jirriżulta minn dak li xehed iċ-*chairman* tal-Cargo Handling, Alfred Aquilina, meta qal li: "Mal-kuntrattur (it-terz) hemm kuntratt illi jithallas skond it-tariffa fejn hija applikabbli t-tariffa. Iżda f'kazijiet oħra, bħal fil-każ ta' delivery m'hemmx tariffa. Hija preċiżament din is-sitwazzjoni li hija dik korretta altrimenti l-pożizzjoni tkun wahda assurda u insostenibbli fejn kulhadd irid joqghod għat-talbiet tas-subkontrattur u jekk ikun hemm aktar minn wiehed b'talbiet li jistgħu jvarjaw minn wiehed għall-iehor;

Ghalhekk irid issa jiġi eżaminat jekk it-talba ta' l-attur nomine tirrigwardax attività koperta mit-tariffa (parti mill-Port Regulations) jew le. L-attur nomine xehed li t-talba tiegħu tirrigwarda rifuzjoni ta' somom żejda li huwa kellu jhallas għal "*Hire of Equipment*" skond il-Fames Parti tal-*Port Regulations* paragrafi (1) (a) (iii) u (1) (a) (iv), liema xogħol kien jinvolvi t-tagħbija ta' *containers* f'Laboratory Wharf għal fuq truck jew trailer. Mhux ikkontestat li kien għal dan ix-xogħol partikolari li l-attur nomine ntalab iħallas rispettivament Lm5 u Lm10 flok Lm2 u Lm4. Għan-nuqqasijiet tal-kuntrattur imqabbad mill-awtoritajiet stess almenu f'dak li hu regolat mir-Regolamenti m'għandux ibati l-klijent. L-ispirtu tal-ftehim bejn l-awtoritajiet tal-Ports u soċjetà konvenuta u anke ta' l-istess Port Regulations żgur hu f'dan is-sens;

Għal dawn il-motivi:-

Tiddeċidi billi tiċhad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut nomine, tilqa' t-talba attriċi u tikkundanna lill-konvenut nomine jhallas lill-attur nomine s-somma mitluba ta' Lm55. Bl-ispejjeż kontra l-konvenut nomine. B'riżerva ta' kwalsiasi azzjoni oħra, spettanti lill-attur nomine għar-rifuzjoni ta' kwalunkwe ammont iehor imħallas indebitament";

Rat in-nota ta' l-appell tal-konvenut nomine li permezz tagħha talab li din il-Qorti jghogobha tirrevoka s-sentenza appellata billi tiċhad it-talbiet attriċi billi takkolji l-eċċezzjonijiet u s-sottomissjonijiet tiegħu. Bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-attur appellat;

Rat ir-risposta ta' l-attur nomine appellat;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Semghet it-trattazzjoni;

Ikkunsidrat:

Essenzjalment l-aggravji ta' l-appellant huma identiċi ghas-sottomissjonijiet li ghamel fil-prim' istanza u li hemm riferenza ghalihom fis-sentenza appellata. Jiġifieri, l-appellant fl-ewwel lok qiegħed jirrepeti li huwa m'għandu ebda relazzjoni ġuridika ma' l-attur u illi l-attur stess m'għandux interess ġuridiku illi jistitwixxi din il-kawża u fit-tieni lok huwa qiegħed jissottometti illi t-tariffa li fuqha ibbaża kollox l-attur appellat u anke l-ewwel Onorabbli Qorti fis-sentenza tagħha mhix applikabbli għall-każ għaliex hawn hekk si tratta ta' *equipment* li mhuwiex la tad-Direttur tal-Port u lanqas tas-soċjetà konvenuta, imma ta' terzi li gie'utilizzat u t-tariffi għalhekk ma japplikawx;

Illi kwantu jirrigwarda l-ewwel punt, u din il-Qorti qed tiehdu fis-sens dupliċi tiegħu, jiġifieri, illi skond l-appellant, ma' l-attur ma kien hemm l-ebda relazzjoni ġuridika u li l-attur, fi kwalunkwe każ, m'għandux interess ġuridiku, din il-Qorti f'it għandha xi tghid. Effettivament, anke mix-xhieda li ngabet minn naħa tal-konvenut jidher li mhux biss in-negozjati anke dwar tariffi applikabbli u mhux applikabbli saru dirtament mad-ditta attriċi, iżda, il-pagament ukoll sar mid-ditta attriċi. Għal min sar il-pagament u għal min ma sarx huwa kompletament irrelevant, speċjalment tenut kont dak illi xehed l-attur nomine u ċjoè illi huma kellhom diġà "*commitments*" u li spiċċaw sburżaw iktar milli kienu dahhlu. Għalhekk minn dan biss tohrog wahedha u bl-iktar mod ċar l-infondatezza ta' din l-eċċezzjoni jew ta' dawn iż-żewg eċċezzjonijiet jekk wiehed jeħodhom separatament. Anzi,

din il-Qorti tghid, illi thoss u tara illi fié-ċirkostanzi din l-*eccēzzjoni* kienet wahda frivola ghal kollox;

Kwantu ghall-kwistjoni l-oħra, *éjoè* l-meritu, din il-Qorti tiskanta kif il-konvenut jista' b'wieċu minn quddiem jigi u jippretendi li għandu raġun f'dak li qiegħed jgħid. Sfortunatament, dak illi sar huwa sintomatiku ta' *socjetà fejn* kulhadd jidhirlu li għandu dritt jagħmel li jrid u ma joqghodx jistenna illi l-affarijiet jigu regolati professjonalment u legalment kif suppost. Jezistu t-tariffi u t-tariffi jirriferu għall-kiri ta' *equipment* tad-Direttur tal-Port jew tal-kuntrattur tiegħu. Il-kuntrattur tiegħu hija d-ditta konvenuta appellanti u inutli d-ditta konvenuta appellanti tinheba wara l-fatt illi użat *equipment* ta' terzi li nġhata lilhom sub-appalt għaliex dawn it-terzi jidhlu wkoll fid-definizzjoni tal-ligi una volta inġhataw sub-appalt mill-kuntrattur tad-Direttur tal-Port;

Din il-Qorti tara illi l-affarijiet imisshom saru mod iehor. Jekk is-sitwazzjoni fil-port hija tali illi l-kuntrattur m'għandux *bizzejjed equipment* u biex jikri u jagħmel uzu minn *equipment* ta' terzi qed ikollu jhallas iktar min dak li jista' jicċarġja skond it-tariffa kien jispetta lilu illi jagħmel l-arrangamenti meħtieġa ma' l-Awtoritajiet biex isir dak li hemm bzonn halli jkun kopert u mhux l-ewwel jagħmel li jrid u mbagħad jippretendi li għandu l-barka tal-ligi;

Din il-Qorti fliet sewwa, bir-reqqa x-xhieda tad-Direttur tal-Port f'dan ir-rigward u thossha hafna kkonfortata f'dak li qed tghid. Hu ovvju illi s-*socjetà* konvenuta deħrilha illi tista' tagħmel li trid meta mil-ligi u mit-tariffi kienet marbuta mod iehor. F'dawn ié-*ċirkostanzi* din il-Qorti ma tarax alternattiva hliel li tikkonferma s-sentenza appellata kif ser tagħmel;

Ghal dawn il-motivi, tiegħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi knotra l-konvenut nomine appellant”;

It-talba għar-ritrattazzjoni:

2. Il-Cargo Handling Co. Ltd adduċiet diversi raġunijiet għar-ritrattazzjoni:-

- (a) L-ewwel raġuni hija dik li hija kkontemplata fis-subincis (e) ta’ l-art. 811 Kap. 12:-

“.... jekk is-sentenza tkun applikat il-liġi hażin;

Għall-finijiet ta’ dan il-paragrafu, jitqies li kien hemm applikazzjoni hażina tal-liġi, fil-każ biss li d-deċiżjoni, meta l-fatt kien tassew kif stabbilit fis-sentenza attakkata, ma tkunx skond il-liġi, basta li l-kwistjoni ma tkunx dwar interpretazzjoni ta’ liġi, li fuqha l-Qorti tkun espressament tat deċiżjoni”;

Issa l-Cargo Handling qed tippretendi fl-eċċezzjoni tagħha illi hija m’għandha ebda relazzjoni ġuridika mal-kumpanija attriċi għaliex din kienet qed tinnegozja għan-nom tal-prinċipal tagħha u bhala mandatarju jew aġent ta’ l-importatur, u mhux f’isimha proprju;

Jigi rimarkat illi l-ġurisprudenza tagħna fuq dan is-subincis hija diretta biex tippreċiża dak li huwa spjegat bhala ir-restrizzjoni tal-prinċipju li jagħti lok għar-ritrattazzjoni:-

“In vero è comune dottrina assodata da costante giurisprudenza di non essere ammissibile la ritrattazione per mala

applicazione di legge quando la Corte, ragionando sul fatto dedotto ed interpretando una disposizione di legge, applica la stessa, o come, nel caso, dichiara inapplicabile la stessa, mentre si pretende essere stata erronea la fattasi interpretazione”.

“Kif qalet is-sentenza ta’ din il-Qorti - Sede Superjuri fis-16 ta’ Novembru, 1931, Mizzi - vs - Portelli (XXVIII. I.636)”;

Fil-każ preżenti, fuq il-fatt, per se, ma jidhirx li hemm kontestazzjoni. Il-kumpanija attriċi hija l-agent tal-bastiment li minn fuqu s-soċjetà konvenuta hattet il-merkanzija. Il-hlas sar mill-attriċi ghan-nom tal-prinċipal taghha. Min dan il-fatt, il-konvenuta ppretendiet li hija m’ghandhiex relazzjoni ġuridika ma’ l-attriċi (agent) iżda, mal-prinċipal taghha, u l-attriċi m’ghandhiex lanqas interess ġuridiku fil-kawża;

Is-sentenza aċċettat l-istess fatt u fuqu tkompli tippreċiża illi n-negozjati fuq it-tariffi saru bejn il-partijiet u l-pagament sar mill-attriċi, u tkompli:

“Ghal min sar il-pagament u ghal min ma sarx huwa kompletament irrelevanti, speċjalment tenut kont dak illi xehed l-attur nomine u ċjoè illi huma kellhom diġà “*commitments*” u li spiċċaw sburżaw iktar milli kienu dahhlu. Ghalhekk minn dan biss tohroġ wahedha u bl-iktar mod ċar l-infondatezza ta’ din l-eċċezzjoni jew ta’ dawn iż-żewg eċċezzjonijiet jekk wiehed jehodhom separatament. Anzi, din il-Qorti tghid, illi thoss u tara illi fiċ-ċirkostanzi din l-eċċezzjoni kienet wahda frivola ghal kollox”;

Dan il-kliem jrid, skond il-ġurisprudenza, jfisser, għall skop tar-ritrattazzjoni:

“È spedito pure di osservare che per violazione di legge bisogna intendere la manifesta violazione senza confonderla con l’interpretazione della legge ...” (Qorti tal-Kummerċ, 23 ta’ April, 1872, Decesare - vs - Darmanin (Vol. VI p. 192);

B’dak li hemm fis-sentenza appellata ma jistax jinghad li hemm vjolazzjoni ċara u manifesta tal-ligi iżda, skond u fil-fehma tal-Cargo Handling Co. Ltd., hemm interpretazzjoni hażina u zbaljata tal-ligi;

(b) L-istess lament qed isir fuq parti oħra tas-sentenza - cioè illi l-konvenuta kumpanija meta thallset minghand is-soċjetà attriċi ghamlet dan arbitrarjament u s-sentenza, waqt li użat il-maskil flok il-femminil, qalet li:

*“...dak illi sar huwa sintomatiku ta’ soċjetà fejn kulhadd jidhirli li ghandu dritt jagħmel li jrid u ma joqghodx jistenna illi l-affirijiet jigu rregolati professjonalment u legalment kif suppost. Jeżistu t-tariffi u t-tariffi jirrifere għall-kiri ta’ *equipment* tad-Direttur tal-Port jew tal-kuntrattur tiegħu”;*

Issa mill-provi li hemm fil-proċess, jidher illi dan li hawn inghad jikkostitwixxi applikazzjoni hażina tal-ligi, għaliex b’użu kummerċjali, kontemporaneju, almenu, għall-istess regolamenti tariffarji, l-posizzjoni ġuridika kellha tiġi eżaminata minn din il-Qorti - f’dik il-prospettiva ġuridika biex tara jekk dan l-użu, li jidher li *“prima facie”* jeżisti, għandux japplika qabel ma jew flok ir-regolamenti tal-Port. Huwa bizzejjed magħruf, fid-dinja kummerċjali - bħal ma hija dik fejn joperaw u jinnegozjaw iż-żewġ kumpaniji kummerċjali, partijiet f’din il-kawża, l-użu jirregola r-relazzjonijiet ta’ bejniethom immedjatament - wara dak

li jipprovdi l-Kodiċi tal-Kummerċ u qabel kull liġi oħra inkluż il-Kodiċi Ċivili;

3. Wara dan, m'huwiex il-każ li l-Qorti teżamina u tiddeċidi fuq il-pretensjonijiet l-oħra tal-konvenuta;

Ghalhekk "*in riscendente*" biss, u minghajr ebda preġudizzju fuq il-problematika globali tal-kwistjoni, din il-Qorti qed twarrab is-sentenza tagħha tat-23 ta' Ġunju, 1993, biex tkun tista' tghaddi għar-ritrattazzjoni tal-kawża u għal dan l-iskop qed tiddiferixxi t-trattazzjoni għall-eżami "*in rescissorio*" għad-9 ta' Ġunju, 1994, il-gurnata tal-Hamis fid-9.00 a.m.
